بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިޔުންގޮމް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2024/HC-B12/63
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
- އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތް: ހުދު މުޙައްމަދު ޢާރިފު، ވ. ދެރުވެއްޓަ، މާލެ
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ކެޓު ހަމުދު (ޝަރުޢީ ކެއްތީ ބަންދުން ނުކުރާކަމުން)

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް
އިސްފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީދު
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް

ނިމުނު ތާރީޚް: 06 ރަޖަބު 1446 / 06 ޖަނަވަރީ 2025

ހައިކޯޓުގައި ޤަޟިއްޔާ ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚް:

21 ޖުމާދަލްއާޚިރު 1446
22 ޑިސެންބަރު 2024

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ކޯޓު އަމުރު:

- **ނަންބަރު:** 145-B8(214-218-2022)/(2024)/03
- **ނިންމި ކޯޓު:** ކްރިމިނަލް ކޯޓު
- **ބާވަތް:** ކޯޓު އަމުރު (ޝަރުޠުތަކާއި ބަންދުންދޫކުރުން)
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް:** 08 ޑިސެންބަރު 2024
- **ނިމުނު ތާރީޚް:** 15 ޑިސެންބަރު 2024

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް

ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް

ހާޒިރުވި ވަކީލު:

ޑެޕިއުޓީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އަލް. އިބްރާހީމް ނާސިރު

ޑެޕިއުޓީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އަލް. މުޙައްމަދު އަބްދުﷲ

ޑެޕިއުޓީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އަލްއ. އާމިނަތު ޝަމާ ނަސީރު

ޑެޕިއުޓީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އަލްއ. ހައްވާ ނާޒި

އިސްތިއުނާފު ރައްދުވި ފަރާތް

ހުދު މުޙައްމަދު ޝާހިދު، ވ. ދެރުވަރުއްޗަ، މާލެ

ހާޒިރުވި ވަކީލު:

އަލް. ޝުޖާއުއްސަލާމް އަބްދުއްލަތީފު، ފުރުޝަތުވަރު، ހދ. ކުޅުދުއްފުށި

ޖިނާއީ- ކޯޓު އަމުރު- ޝަރުޠުތަކާއި ބަންދުން ދޫކުރުން

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލްގެ ރައުޔު،

މައްސަލައިގެ ތަޢާރަފު

1. މިއީ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-B8(214-218-2022)/(2024)/03 ކޯޓު އަމުރު އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން ބެލި ޤަޟިއްޔާއެވެ. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތަކީ މާލެ، ވ. ދޮށްވައްމަ، ހޫދު މުޙައްމަދު ޝާކިރު (A150346) އެވެ.

މައްސަލައިގެ ފަސްފަހަރު

2. މާލެ، ވ. ދޮށްވައްމަ، ހޫދު މުޙައްމަދު ޝާކިރުގެ މައްޗަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުގައި އުފުލާފައިވާ ޗާޖަކީ ގުރާ 5 (ފަހެއް) ދައުލަތާ ގެނެސް ހޫދު މުޙައްމަދު ޝާކިރު 19 އޭޕްރީލް 2022 ދުވަހު ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ޝަރީޢަތް ނިމުނުއިރުން ބަންދުކުރެވިފައިވެއެވެ.[1]

3. މި މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތްތައް ކްރިމިނަލް ކޯޓުގައި ކުރިއަށް ދިޔައެވެ. އެގޮތުން 16 އޮކްޓޫބަރު 2024 ދުވަހު ބޭއްވުނު ހުކުމްއިއްވުމުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި، ހޫދު މުޙައްމަދު ޝާކިރުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ސިޔާސަތު ދެކެވުން، ދިފާޢުގެ ބަސް އަޑުއެހުމަށްފަހު[2]، ހޫދު މުޙައްމަދު ޝާކިރުގެ ބަންދާމެދު 16 އޮކްޓޫބަރު 2024 ދުވަހު ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ މައްސަލަ ބަލާ ފަނޑިޔާރު ގޮތް ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ.

---

1. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/656 (19 އޭޕްރީލް 2022) ކޯޓު އަމުރު
2. ހޫދު މުޙައްމަދު ޝާކިރުގެ ހުށަހެޅުމާ ދެކޮޅަށް ދައުލަތުން ދަށު ކޯޓުގައި ޖަވާބުދާރީވުމަށްފަހު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ދައުލަތުން ބަންދުކުރެވިފައެވެ.

4. އެގޮތުން ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ހުކުމް މުޢައްތަލު ޢާރިޟު ޝަރީޢަތް ނިމުނުދުވަހުން ބަންދުކުރުމަށް ކަނޑައެޅި އަމުރު[3] 60 (ފަސްދޮޅަސް) ދުވަހަށް ސަސްޕެންޑް ކުރުމަށްފަހު، ޝަރުތުތަކާއެކު، އެ މުއްދަތަށް ހުކުމް މުޢައްތަލު ޢާރިޟު ބަންދުން ދޫކޮށްލެވުނެވެ.[4]

5. ބަންދުން އަމުރުގެ މުއްދަތު އިތުރުކޮށްދިނުމަށް އެދި ހުކުމް މުޢައްތަލު ޢާރިޟުގެ ފަރާތުން 08 ޑިސެންބަރު 2024 ދުވަހު ހުށަހެޅި ސިޓީއާ ގުޅިގެން ހުކުމް މުޢައްތަލު ޢާރިޟު ޝަރީޢަތް ނިމުނުދުވަހުން ބަންދުކުރުމަށް ކަނޑައެޅި އަމުރު އިތުރު 60 (ފަސްދޮޅަސް) ދުވަހަށް ސަސްޕެންޑް ކުރުމަށްފަހު، ޝަރުތުތަކާއެކު، އެ މުއްދަތަށް ހުކުމް މުޢައްތަލު ޢާރިޟު ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުން އަމުރުނެރެފައިވެއެވެ.

6. ދައުލަތުން އެ އަމުރު[5] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރިއެވެ. މިއީ އެގޮތުން ބެލި އިސްތިއުނާފީ ޤަޟިއްޔާއެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ

7. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-B8(214-218-2022)/(2024)/03 ކޯޓު އަމުރު އިސްތިއުނާފުކުރަމުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ 4 (ހަތަރެއް) ނުކުތާއެވެ.

7.1 **ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ:** ހުކުމް މުޢައްތަލު ޢާރިޔަށް ގާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ މުއްދަތަކަށްވުރެ، މިނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް ނިންމެވުމަކީ، ގާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި، ގާނޫނު ނަންބަރު 32/2015 (ޖިނާއީ މަޙްކަމާތުގެ ގާނޫނު) ގެ 26 ވަނަ

---

3 . ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/656 (19 އޮކްޓޯބަރު 2022) ކޯޓު އަމުރު

4 . ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-B8(214-218-2022)/(2024)/02 ކޯޓު އަމުރު

5 . ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-B8(214-218-2022)/(2024)/03 ކޯޓު އަމުރު

މާއްދާގެ (ދ) އާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު: 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި، އެ ޤާނޫނުގެ ގަވާއިދު ނަންބަރު 2021-SC-REG-01 (ޝަރީޢަތް ކުރުމާބެހޭ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދު) ގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާ ޚިލާފު ނިންމުމެއް ކަމަށް ބުނެ ފާހަގަކުރި ނުކުތާއެވެ.

7.1.1 މި ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހުގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ ދައްކަހަން ޝާހިދުގެ މުޙައްމަދު ހާދީ ނުކުނު ހަމަކުރު އިސްތިޢުނާފުކުރެވިފައިވާ ގޮތަށް ފާހަގަކޮށްފައިވާ ތަފާސީލު ބެލުމަށްފަހު، އެ ހެކިބަސް ދީފައިވާ ވަގުތު ދިޔަ ހަމައަށް ހޯދާފައިވާ 05 ހެކިބަސް ދީފައިވާ ޝާހިދުންގެ ބަޔާން ނަގާފައިވާއިރު، ތަޙުޤީގު ކުރުމުގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ހެކިބަސް ބަލާއިރު ޝާހިދުގެ ހެކިބަސްތަކަކީ ހެކި ދީފައިވާ ކަމުގެ ދަލީލެއްކަމަށް ވެފައިވާއިރު، ޝާހިދުގެ ބަޔާނާ ގުޅިގެން ބަލާއިރު ހެކިބަސް ހެކިދިނުމުގެ ސަބަބުން ހެކިބަސްތައް ގަބޫލުކުރުން ނުވަތަ ރަނގަޅަށް ނަގާފައިވާ ޝަރީޢަތުގައި ދައުލަތުން ހުށަހަޅާ ހެކީގެ ތެރެއިން ނޫނަސް، އަދި އެހެން ފަރާތުގެ ހެކިބަހެއް ދީފައިނުވާތީ، ކަނޑައެޅުމުގައި ބިނާކޮށްފައިވާ ހެކިބަސް އެ ޝަރީޢަތުން ސާބިތުވާ ކަމަށް ބަލާފައިވާ ހެކިބަހާއި ގުޅޭ މިންވަރަށް ނުބަލާ ޝަރީޢަތުން ނިމިފައިވާ ކަމަށް ވެފައިވާތީ، ނަގާފައިވާ ހެކިބަސް ޢަދުލުވެރި ޝަރީޢަތެއް ދިނުމުގައި ހުއްދަ ނުވާނެ ކަމަށެވެ.

7.2 **ދެވަނަ ނުކުތާއަށް:** ހޫދު މުޙައްމަދު ޖާހިދު ޝަރުތުތަކާއެކު ބަންދުންދޫކޮށްލުން ގާނޫނީ ގޮތުން ހުއްދަކޮށްދެވިދާނެތޯ، މިހާ ޝަރުތުތަކާއެކު ވަގުތީގޮތުން ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަކީ ނިންމާލެވި ނިންމެވުމަކީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު: 32/2015 (ޓެރަރިޒަމް މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) އާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު: 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 66 ވަނަ މާއްދާއާއި، ގަވާއިދު ނަންބަރު 2021-SC-REG-01 (ޝަރީޢަތް ކުރުމާބެހޭ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދު) ގެ 16 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފު ނިންމެވުމެއް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

7.2.1 މި ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ޓެރަރިޒަމް މަނާކުރާ ޤާނޫނުގެ 26 ވަނަ މާއްދާއިން ބަންދުގައި ހުންނަ ފަރާތެއް ދޫކޮށްލާ ނުވަތަ ޝަރުތުތަކާއެކު ދޫކޮށްލާ އެއްވެސް ހާލަތެއް ޓެރަރިޒަމް މަނާކުރާ ޤާނޫނުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގައި ނެތްކަމަށާއި އެ މާއްދާގައި މުޅިންވެސް ވަނީ ވަކި ހާލަތެއްގައި ވަކި ގޮތަކަށް ބަންދު ކުރަންޖެހޭ ވާހަކަކަމަށާއި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގައި ޝަރުތުތަކާން ބަންދުން ދޫކުރުމުގެ ވާހަކަ ބަޔާންކޮށްދީފައިވަނީ އެއީ ވަކި ހާލަތެއްގައި ހުންނަ މީހާގެ މައްސަލަ ތަޙުޤީޤާ ހާލަތެއްކަން 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) އަށް ބެލުމުން އެނގޭކަމަށާއި، މި މާއްދާގެ ދަށުން ޝަރުތުތަކާން ނުވަތަ ކަފާލާތުގެ ދަށުން ބަންދުން ދޫކޮށްލުމުން ހުއްދަވަނީ "ބަންދުގައި ބެހެއްޓުން ހުއްދަކުރާ ގޮތުގެ ސަބަބު ނުވަތަ ހާލަތު ނެތް" މިހެންކަމަށާއި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 66 ވަނަ މާއްދާއަކީ ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ އިތުރު ޝަރުތަކާ އެކު ބަންދުން ދޫކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު ބަޔާންކުރާ މާއްދާ ކަމަށާއި، އެމާއްދާ އޮތީ 7 ވަނަ ބާބުކަމަށްވާ ކަފާލަތުގެ ދަށުން ދޫކުރުމުގެ ބާބުގައިކަމަށާއި، ކަފާލަތުގެ ވާހަކަ އަދި ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގައި ކަމުން އެ ބާބު ތަބާވާނީ 60 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ހާލަތްތަކަށްކަމަށާއި، މިކަމަކީ އިތުރަށް

ބާރު ލިބޭނީ ޝަރީޢަތްކުރުމާބެހޭ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އިން ކަމަށާއި އެމާއްދާގައި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވިފައިވާ މީހަކު އެ ޤާނޫނުގެ 66 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޝަރުޠުތަކުގެ ތެރެއިން ޝަރުޠެއް ނުވަތަ ޝަރުޠުތަކެއް ކަނޑައަޅައި ދޫކޮށްލުމުގެ އިޚްތިޔާރު ފަނޑިޔާރަށް ލިބިގެންވާކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައި އޮތުމުން އެކަން ސާފުކޮށް އެނގެންނެތް ކަމަށާއި، އެހެންކަމުން ގޮތުން ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ގޮތަށް ބަލާއިރު ބަންދުގައި ހުންނަން ޖެހޭ މިހެނެ ޝަރުޠުތަކެއްކުރި ދުސްތޫރީ ގޮތުން ދަށުން ކަމެއް ނުންނަކަމަށް.

7.3 **ތިންވަނަ ނުކުތާއަކީ:** ހުކުމް ދިނުމަށްދާ ކުރިން ބަންދުކުރުމަށްފަހު ހާލަތު ބަދަލުވެފައި ނެތީސް، ހުކުމް ދިނުމަށްދާ ކުރިން ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް ނިންމުމަކީ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާ ޚިލާފު ނިންމުމެއްކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

7.3.1 މި ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ ހުކުމް ދިނުމަށްދާ ކުރިން ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް އަމުރުގައި ހާލަތު ބަދަލުވެފައި އޮތްގޮތަށްކަމަށް ބަޔާންކޮށް، ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ނުކުތާތަކަކީ އެއްވެސް ހާލަތެއްގައި ހުކުމް ދިނުމަށްދާ ބަންދުކުރި އިރުގެ ހާލަތަށް ބަދަލުއައި އަދި ނުވަތަ ބަންދުކުރި ހާލަތު ފިޔަވާފައިވަނަ ނުކުތާތަކެއް ނުންނަކަމަށާއި، ހާލަތަށް ބަދަލުއައިސްފައިވާކަމަށް ދަލީލެއް ކުރިން އެކަށީގެންވާ ހާލަތެއް ޝަރީޢަތަށްފެށި އަދި ދިފާޢަށްފެށި ދެއްކިފައިނުވާކަމަށެވެ.

7.4 **ހަތަރުވަނަ ނުކުތާއަކީ:** ހުކުމް ދިނުމަށްދާ ކުރިން ބަންދުން ދޫކޮށްލުމުގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ޝަރުޠުތަކަކީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު:32/2015 (ޖިނާއީ މަޙްކަމާތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 29 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު: 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 66 ވަނަ މާއްދާއާ

74 ވަނަ މާއްދާއާއި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 17 ވަނަ މާއްދާއާއި 20 ވަނަ މާއްދާއަށް ޚިލާފަށްކުރެއްވުމެއް ނޫނީ ކަނޑައެޅުއްވާފައިވާ ޝަރުޢީ ޙުކުމެއް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

7·4·1 މި ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 66 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޝަރުތު ކޮށް މީހަކު ބަންދުން ދޫކޮށްލާފައިވާ ކަނޑައެޅިދާނެ ޝަރުތުތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމަށާއި، އިސްތިއުނާފުކޮށްފައިވާ އަމުރުގެ ޝަރުތުތަކުގެ ތެރޭގައި ހުރި މުޤައްރަރު ޖަރީމާގެ ހަރިހަސްޖެހުމުގައި ބޭކު އުޅުވުމަކީ، ހުރި މުޤައްރަރު ޖަރީމާގެ ބަންދުކުރާ ފުރުޞަތު ދިނުމުގައި ބަންދުކުރާ ވަގުތީ ބަލަހައްޓާ ކުރިން ދިވެހިރާއްޖޭގައި ކަޑަޅުވުމަކީ، ނަމަވެސް 66 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ޝަރުތުތަކުގެ ތެރޭގައި ކަށަވަރުކަމަކީ ބަންދުންކުރާ ފުރުޞަތު ބަދަލުވާ ފުރުޞަތު ނުލިބުން އިރު އަދި ކުރީގެ ތަޙުޤީޤުގެ ޝަރުޢީއްޔާ ނުލިބުނުއިރު ޤާނޫނުގައި ނުވެ ކަމަކަށް އަމުރުކުރަމުން ޤާނޫނީ ގޮތުން ނުދާކަމަށް ޤަރާރުކުރެއްވުނު. އަދި މީހާގެ ހައިސިއްޔަތާއި ޖަގަ އަދިވަނީ ގޮތުން ޢަމަލު ކުރަން ތަފާސް ކުރުމުގެ މިގޮތަށް ޤާނޫނަކަށް ރަނގަޅު ސަބަބު ޤާނޫނީ ގޮތަކަށް ތަފުސީލުކޮށް ކަމަށްވެސް ބައިވަރު ގޮތުން މިހާރު ޤާނޫނީ ގޮތުން ބަންދުން ދޫކޮށްލުމުގައި ވަކި ކޮށްސަ އިޖުރާއަތުގެ ތަރުތީބުން ޤާނޫނީ ގޮތުން މިގޮތަށް ފުރަތަމަ ގޮތުން ކަމަކަށް ޝަރުޢީ ގޮތުގައި އިސްލާމް ދީނުގެ ޤާނޫނީ ގަވާއިދު ހުރިހާ ކަމަކާ މި ފެންމާއި ސާފުކުރާ ފަދައިން ގޮތް ކަމަކާ ގުޅޭ ފަރާތުގެ ކަމާ އެވެ. ޤާނޫނީ ގޮތުން ޝަރުޢީ ހަރަކާތް ގުޅިގެން ކުރިއަށް ދިއުމުގެ ކަމާބެހޭ

އަމަލުކުރަންޖެހޭ ގޮތުކަމަށާއި، އެހެންކަމުން މިއީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 17 ވަނަ މާއްދާއާއި 20 ވަނަ މާއްދާއާއި ޚިލާފު ކަމެއްކަމަށެވެ.

ދައުލަތުން އެދޭގޮތް

8. ދައުލަތުން މި މައްސަލައިގައި އެދިފައިވަނީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 145-B8(214-218-2022)/(2024)/03 ބަންދުން ދޫކުރުމުގެ އަމުރަކީ ބާޠިލު އަމުރެއްކަމަށް ކަނޑައަޅައި ހުކުރު މުހައްމަދު ޖަލީލު ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުކޮށްފައިވާ އަމުރުގެ ދަށުން އޭނާއަކީ ބަންދުގައި ހުންނަންޖެހޭ މީހެއްކަމަށް ކަނޑައަޅައި ދިނުމަށެވެ.

ހުކުރު މުހައްމަދު ޖަލީލުގެ ފަރާތުން ދެއްކި ވާހަކަ

9. ފުރަތަމަ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާއާ ގުޅިގެން ހުކުރު މުހައްމަދު ޖަލީލުގެ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ ބަންދުގައި ހުރި މީހަކު ބަންދު ކުރި ސަބަބު ފިލާގޮސްފި ކަމަށް ބެލެވޭނަމަ އެމީހަކު ބަންދުން މިނިވަންކުރުމަކީ ފަރުދަކަށް ލިބިގެންވާ އިސްތިޙްޤާޤެއްކަމަށާއި، ހުކުރު މުހައްމަދު ޖަލީލު ފުރަތަމަ ފަހަރަށް ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފައިވަނީ މައްސަލައިގައި ނެގިފައިވާ ހެކިބަހުގެ މައްޗަށް ބަލައި ކުށުގެ އަމަލު ހިންގުމުގައި ހުކުރު މުހައްމަދު ޖަލީލުގެ ބައިވެރިވުން އޮތް މިންވަރަށް އަދި ބަދަލާއި، ބަންދުގައި ހުރަސްއެޅުމާ މުއްދަތުގައި އުޅުމާއި ޝަރީޢަތަށް ހުރި ނުރުން ގޮތަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށްފަހުގައި ކަމަށާއި ހުކުރު މުހައްމަދު ޖަލީލުގެ ބަންދަށް 16 އޮކްޓޫބަރު 2024 ގައި ދޫއި ދިނުމަށް ނިންމުން ހައިކޯޓުގައި ދައުލަތުން އިސްތިއުނާފުކުރުމުން އެ ކޯޓު އަމުރު ހައިކޯޓުން ބާތިލުކޮށްފައި ނުވާކަމަށާއި ހައިކޯޓުގެ ނިންމުން ސުޕްރީމްކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރެއްވިނަމަވެސް 2 ޑިސެންބަރު 2024 ގައި ހައިކޯޓުން އެ މައްސަލަ ނިންމުމުގެ ކުރިންވެސް އަދި އޭގެ ފަހުންވެސް ހުކުރު މުހައްމަދު ޖަލީލު ބަންދުން ދޫވެފައި ހުރި މުއްދަތުގައި

އޭނާގެ ފަރާތުން ހިނގި އެއްވުން ހަމަލާއެއްގެ ސަބަބުން ބަންދުކޮށްދިނުމަށް އެދި ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް އެއްވުން ހުރަހެޅުމާ ދައުލަތުން ހުރަހަޅާއިރުވާކަމަކަށް، ދައުލަތުން ހުރަހަޅައިވާ އިސްތިއުނާފުގައި ބަރުސްތިމާއާ ބައްޓަންކޮށްފައިވަނީ 16 އޮކްޓޫބަރު 2024 ގައި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތް ބަންދުން ދޫކުރި ކުރުއްވުން ގާނޫނާ ހިލާފުކަމަށް ދެކި ސަބަބުތަކުގެ މައްޗަށް ކަމަށާއި ނަމަވެސް 16 އޮކްޓޫބަރު 2024 ގައި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތް ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް ނިންމި ނިންމުމަކީ ގާނޫނީ ގޮތުން ސައްޙަ ނިންމުމެއްކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުމާއި، އަދި މިޔާރު ބަދަލު ކުރުވުން ގޮތް ކަމުގެ ނުދެވުނުކަމަށެވެ. އަދި މި އިސްތިއުނާފުގެ މައުޟޫއަށް 16 އޮކްޓޫބަރު 2024 ގައި ބަންދުން ދޫކޮށްލައި ހުކުމް މުއްދަތު އިތުރުކޮށްދިނުމަށް އެދުމުން އެ މުއްދަތު އިތުރު ކޮށްދިނުމަށް ފަރާތުން ނިންމި ނިންމުމެއްކަމަށްވާތީ، އެހެންކަމުން ދައުލަތުން މިގޮތު ހުކުމާއި އިސްތިއުނާފުގައި ދައުލަތުން ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ބަންދުން ދޫކޮށްލުމުގެ ހުކުމު އިރު އޭނާގެ ފޮނުން ހިނގި ކަމަށް ގެރިގެން ބަންދުން ދޫކޮށްލި ހުކުމަށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭ ސަބަބުތަކެއް ހުރިކަން ދައުލަތުން ދެއްކުމަށް ބާރުއަޅާއި ދައުލަތުގެ އެކަން ކަމަށް ފަރިޔާދުގެ ނިންމުން ގޯސްވާ ސަބަބުތަކެއް ކަމަށެވެ.

10. ދައުލަތުން ނުރުކުރާ ޖަވާބުގައި ހުށަ މުހައްމަދު ޖާހިރުގެ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ ހުށަ މުބައްމަދު ޖާހިދު ޝަކުވާމަތީގައި ބަންދުން ދޫކުރުމަށް 16 އޮކްޓޫބަރު 2024 ގައި ކުރި އަމުރަކީ މަޖި މަރުކަޒުގެ ކޯޓުން ބާރުލުންކޮށްފައިވާ ނިންމުމެއް ކަމުގައި ނުވާތީ މިގޮތު އެދި ނިޔާއީ ވުޒާރާ ގާނޫނީ ގޮތުން ސައްޙަ ނިންމުމެއް ކަމަށްވާތީ ޝަކުވާމަތީގައި ވަކި ގޮތެއް ބަންދުން ދޫކުރުމާއި މި އިސްތިއުނާފުގެ ބަޔާން ގޯސްކުރުމުގެ ނިންމުމަށް ނުފެތޭ ކަމަށެވެ. މިގޮ އިތުރުން ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާއިން ދޫކަމާ ކަނޑައަޅާ ތަޙުގީގު ފަރާތަކުން ނުހުށަހަޅާ 15 ޑިސެމްބަރު 2024 ގައި ދަށު ކޯޓުގައި ކުރިއަށްދިޔަ އަޑުއެހުމުގައި

ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ނުކުތާއެއްނޫން ކަމަށާއި ބަހުސްގެ ބޭނުމަށް އެ ނުކުތާއަށް ބެލިކަމުގައިވިޔަސް ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހަކު ބަންދުކުރުމަށްފަހު ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމަށް ފުރަތަމަ ފަހަރަށް ފަނޑިޔާރުގެ ކުރިމައްޗަށް ހާޒިރުކުރުވާ އިރު ފަނޑިޔާރަކަށް އަމަލުކުރެވިދާނެ ގޮތް ބަޔާންކުރާ މާއްދާއެއް ކަމަށާއި، ބަންދުގެ މުރާޖަޢާގެ އުސޫލުން މިހެއްގެ ބަންދަށް ލުއި ދިނުމުގައި މި މާއްދާ ތަތުބީޤުވާނެކަމަށް ނުދެކޭކަމަށެވެ. އަދި ބަންދަށް ލުއި ދިނުމަށް ފަނޑިޔާރު ނިންމާފައިވަނީ ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ ކަމަށް ބެލެވުނު ސަބަބުތައް ފިލައިގޮސްފައިވާކަމަށް ގަބޫލުކުރެވޭތީކަމަށް މި ހާލަތުގައި މާއްދާ ތަތުބީޤުކުރަނީކަމަށް ޝަރުތުތަކާއެކު ބަންދުން ދޫކުރުމަށް ފަނޑިޔާރަށް އޮތް އިޚްތިޔާރަކަށް އުނިކަމެއް ނާންނާނެކަމަށެވެ.

11. ދިފާޢީ ނުކުތާގެ ޖަވާބުގައި ހުރި މުޙައްމަދު ޖާބިރުގެ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޝަރީފް އިބްރާހީމް ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް[6] ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ އުސޫލުތަކަށް ބަލާއިރު ތުހުމަތުކުރެވޭ މިންވަރަށް އެކަށީގެންވާ ހެކި ހުރުމާ ކުށުގެ މައްސަލައެއްގައި ދައުވާލިބޭ މިހާ ބަންދުކުރުމަކީ ލާޒިމުކަމެއް ނޫންކަމަކާއި ހުރި ހުރިމަތިވެސް ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ ސަބަބުތައް ނެތްނަމަ އެމީހަކު ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ މީހާ ނޫންކަމަށާއި، އެކަން ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ޝަރީޢަތްކުރުމާބެހޭ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށްގެންކަމުގައި، އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތް ބަންދުކުރިއިރު އޮތް ހާލަތު ބަދަލުވެފައިވާކަމަށް ކަނޑައެޅުމުގައި ދަށު ކޯޓުން ރިޢާޔަތްކުރި މައިގަނޑު ކަމަކީ މައްސަލައިގައި ނުގޮސްފައިވާ ހުރިބަހުގެ އަމިލުގައި ކުށުގެ އަމަލު

[6] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/SC-A/93 ޤަޟިއްޔާ

ހިންގުމުގައި ހޫދު މުޙައްމަދު ޖާހިދުގެ ބައިވެރިވުން އޮތް މިންވަރަށް އަދި ބަދަލަށްކަމުގައި، ހުކުމްގެ ހުކުމަށް ބަލާއިރު މިހާލަތު ޖިސްމާނީ ނުވަތަ އަނިޔާވެރި އަމަލެއް ހިންގާފައިވާކަން ކަށަވަރުވެފައިވާކަމުގައި، ވަކި ވަގުތެއްގައި ވަކި ކަމެއް ހުރުމަށް ތާވަލު ތަންފީޛުކުރުމަށް މަސައްކަތްތަކެއްކުރެވިފައިވާ ކަމަށް ކުރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނިންމުމުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާކަމަށް. މީގެ އިތުރުން ބަންދުން ދޫކުރުމަށްފަހުވެސް 60 ދުވަހާ ގާތުގާ މުއްދަތަކަށް ބަންދުން ވިހާފައިހުރިއިރު، ހޫދު މުޙައްމަދު ޖާހިދުގެ ފަރާތުން އެއްވެސް ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވެފައިނުވާކަމަށް.

12. ހަމަރުވަހަ ނުހެޅޭގެ ޖަވާބުގައި ހޫދު މުޙައްމަދު ޖާހިދުގެ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 66 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ޝަރުޠުތަކުގެ ތެރޭގައި ދަތުރު ފަތުރުކުރުމާއި އުޅޭ ނޫޅޭ ތަންތަނާއި މީހުންނާ މުއާމަލާތްކުރުމާމެދު ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ޝަރުތަކާ އަމަލުކުރުން ހިފެހެއްޓިފައިވާކަމަށް، ހޫދު މުޙައްމަދު ޖާހިދު ބަންދުން ދޫކުރެވިފައިވާ އިންޓަރނެޓް ގުޅުވެރިކަން ހިނގާ މުއާސަލާތްތަކެއް ބަލައި ބޭގެ އަޅުވައިލިނަމަ ޤާނޫނުގެ ހަރަކާތްތަކެއް މިނިބަރ ކުރުފުނާޕީ އެކަންކަން ކުރުމަށް އެއްބާރުލުން ދިނުމަކަށް ސަރުކާރުތަކަށްކުރެވިފައިވާކަމަށް، އެހެންކަމުން ފަނޑިޔާރުގެ ނިންމުމުގައި އެ ޝަރުތު ހިމާޔަތްވެފައިވާ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 66 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ 5 ވަނަ ނަންބަރުން ބާރު ލިބިގެންކަމުގައި އަދި ބޭގެ އެއްވުމުގެ ޖަވާބުދޭއް އޮތް ނަމަ ހައިކޯޓުގައި އުޅުގެން މީހަކާން އަމުރެއް ގުޅުވެރިކަން ދަތުރުކުރަން އުޅަން ކުރުމުގެ ފުރުސަތު ލިބިގެންދާ ގޮތަށްކަމުގައި އެކަމަކު ކޯޓު އަމުރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިނުވާކަމަށް ދައުލަތުން ކުރިޔަށް އޮތްކަމެއްކަމަށް.

ހުދު މުޙައްމަދު ޢާރިފުގެ ފަރާތުން އިޢުތިރާޟު

13. ހުދު މުޙައްމަދު ޢާރިފުގެ ފަރާތުން އުފުލާފައިވާ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-B8(214-218-2022)/(2024)/03 ކޯޓު އަމުރަކީ ޤާނޫނީ ހަމަތަކުގެ މަތީން ނެރެފައިވާ އަމުރެއްކަމަށް ކަނޑައަޅައި، އެ އަމުރު ބާތިލުކުރަންޖެހޭ ޤާނޫނީ އަސާސެއް ނެތް ކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުމަށެވެ.

ޝަރީޢަތް ފާހަގަކުރާ ކަންކަން:

14. އިސްތިއުނާފުކުރުމުގައިވާ މައްސަލައިގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތައް މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ބިނާކޮށްފައިވާ ހުދު މުޙައްމަދު ޢާރިފު ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުކޮށްފައިވާ ބާވަތް ބަދަލުވެފައިނުވާނަމަވެސް ޝަރުޠުތަކާއެކު ބަންދުން ދޫކޮށްފައިވާ ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ ހިލާފަށް ކަމުގެ މައްސަލަކަމަށް، ހުދު މުޙައްމަދު ޢާރިފު އަދި ޝަރުޠުތަކާއެކުގައިވެސް ބަންދުން ދޫކޮށްލުމުން ޤާނޫނީ ގޮތުން ހުއްދަކުރާ ފަރާތަކަށް ނުވުމުގެ މައްސަލަތަކެވެ.

15. މި މައްސަލައިގައި ހުދު މުޙައްމަދު ޢާރިފު ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުކުރުމަށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި 60 ވަނަ މާއްދާއާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2015 (ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު)ގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވާނެކަމަށް ބެލެވޭ ކަން ބަންދު ކުރި އަމުރަށް[7] ބެލުމުން އެނގެއެވެ.

[7] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/656 (19 އޮކްޓޫބަރު 2022) ކޯޓު އަމުރު

16. އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ އަމުރަކީ ހުދޫ މުޙައްމަދު ޒާހިރުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ސިޓީއާ ގުޅިގެން، ހުދޫ މުޙައްމަދު ޒާހިރު ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުކުރި އަމުރު މުރާޖަޢާ ކުރުމަށްފަހު އެ އަމުރު 16 އޮކްޓޫބަރު 2024 ދުވަހުން ފެށިގެން 15 ޑިސެންބަރު 2024 ދުވަހަށް ސަސްޕެންޑްކޮށް ޝަރުތުތަކާއެކު ހުދޫ މުޙައްމަދު ޒާހިރު ބަންދުން ދޫކުރި އަމުރުގެ މުއްދަތު ހަމަވާން ކައިރިވުމުން ހުދޫ މުޙައްމަދު ޒާހިރުގެ ފަރާތުން ބަންދު މުރާޖަޢާކޮށްދިނުމަށް ފޮނުވި ސިޓީއާއި ގުޅިގެން 15 ޑިސެންބަރު 2024 އިން ފެށިގެން 12 ފެބްރުއަރީ 2025 ވަގުތީ ގޮތުން ދޫކޮށްލުމަށް ނިންމާފައިވާ އަމުރެކެވެ.

17. ހުދޫ މުޙައްމަދު ޒާހިރުގެ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ މި އިސްތިއުނާފުގައި ހުދޫ މުޙައްމަދު ޒާހިރު ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދު ކުރި އަމުރުގެ ބާވަތުން ބަދަލެއް އައިސްފައިވާތީ ކަސްޓަޑީއަކަށް ނުޖެހޭކަމަށާއި، މި އިސްތިއުނާފުގައި ޝަރީޢަތުން ބަލަންޖެހޭނީ 16 އޮކްޓޫބަރު 2024 ގައި ހުދޫ މުޙައްމަދު ޒާހިރު ބަންދުން ދޫކޮށްލި އަމުރާއި ހުކުމްކޮށް ހުދޫ މުޙައްމަދު ޒާހިރުގެ ފަރާތުން ކަމެއް ކޮށްފައިވާތީ ކަމަށް ނަމަވެސް މި އިސްތިއުނާފުގައިވެސް ބަލަންޖެހޭނީ ހުދޫ މުޙައްމަދު ޒާހިރު ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުކުރި އަމުރެވެ. ސަބަބަކީ މި އަމުރަކީވެސް ހުދޫ މުޙައްމަދު ޒާހިރު ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދު ކުރި އަމުރުގެ މުރާޖަޢާ އެއްކަމުން ކޯޓުގެ މުރާޖަޢާއާއެކުވެސް ބަލާ ވާނީ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުކުރި އަމުރުގެ މައްސަލައެވެ.

18. ޕްރޮސީޖަރގެ މަސައްކަތުގެ ގާނޫނުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގައި އެ ގާނޫނުގެ ދަށުން ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމާމެދު ގޮތް ނިންމުމަށް އަންނަހިނދު އެ މާއްދާގެ (ހ) ގައި "މިމާއްދާގެ ދަށުން ބަޔާ ކުރެއްވުމުގައި މީހެއްގެ ބަންދުގެ މުއްދަތު ފަނޑިޔާރު އިތުރުކޮށްދެއްވާނީ ފުރަތަމަ ފަހަރު ނަމަ، ބަންދުގެ މުއްދަތު 7 (ހަތެއް) ދުވަހަށްވުރެ އިތުރުނުވާނެ ގޮތުގައިމެނުވެ. އަދި މި މާއްދާގެ ދަށުން މީހެއްގެ ބަންދުގެ މުއްދަތު އެއްފަހަރު ދިނުމުގެ އިތުރުކޮށްދެއްވާނީ ޖުމުލަ 14 (ސާދަ) ދުވަހުގެ މުއްދަތަށެވެ." ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު އެ މާއްދާގެ (ށ) ގައި "މި މާއްދާގެ (ހ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް ކުށުގެ ތަޙުޤީޤުކުރުމުގައި މިހާ ކުށް ކުރިމަތިލުމުގެ ތަޙުޤީޤަށް މިނިވަނަށް އެކަށީގެންވާ ގޮތުގެ މިންވަރަށް،

އަދި އޭނާގެ ބަންދުން ދޫކޮށްލެވިދާނަމަ ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުން ފެށިގެން (4) ވަނަ ނަންބަރުގެ ނިޔަލަށް ހުރި ނަންބަރުތަކުގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތްތަކުގެ ތެރެއިން ޙާލަތެއް މެދުވެރިވެދާނެ ކަމަށް ފަނޑިޔާރަށް ޤަބޫލުކުރެވިއްޖެ ޙާލަތެއްގައި، އޭނާގެ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން އޭނާ ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ފަނޑިޔާރު އަމުރުކުރަންވާނެއެވެ." މިފަދައިން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

19.ޓެރަރިޒަމް މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ގ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ "މި މާއްދާގެ (ރ) ނުވަތަ (ރ) ގެ ދަށުން ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހެއްގެ މައްސަލަ ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ވ) އާއި ނުހިނގާނެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް އޭނާ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް އަދި އޭނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލެވިދާނަމަ، މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވުމުގެ ފުރުޞަތެއް ނެތް ކަމަށް، މައްސަލައިގެ އެންމެހައި ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށްލުމުން، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލަށް ފެނިއްޖެ ހިނދެއްގައި، އޭނާ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުކޮށްލުމަށް ބޭއްވުމަށް ކޯޓަށް އެދުމުން ބާޠިލުކުރުމަށް އެދި ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމަކާ މި މާއްދާ ހުރަހެއްނާޅައެވެ." މިފަދައިންނެވެ.

20.ހުކުމް ދެމެހެއްޓުމާ ގުޅޭ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދު ކޮށްފައިވަނީ ޓެރަރިޒަމް މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުންނެވެ. ނަމަވެސް ހުކުމް ދެމެހެއްޓުމާ ގުޅޭ ބަންދު މުއްދަތާއި ގޮތް ނިންމާފައިވަނީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުންނެވެ. ޚާއްޞަ އިޖުރާއަތެއްގެ ދަށުން ބަންދުގައި ހުރި މީހެއްގެ ބަންދު މުއްދަތާ ކޮން އަދަދަކަށް ގޮތް ކަނޑައަޅަންޖެހޭނީކީއްވެސް އެ ޚާއްޞަ އިޖުރާއަތް ބަޔާންކުރާ ޤާނޫނުގައި ބަންދާމެދު ގޮތް ކަނޑައަޅަންޖެހޭ އުސޫލުތައް ބަޔާންކޮށްފައިވާނަމަ އެ އުސޫލުތަކުންނެވެ.

21.ޓެރަރިޒަމް މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގައި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނަށް ރިފަރެންސެއް ދީފައި އޮތްކަމުން ޓެރަރިޒަމް މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދު ކޮށްފައިވާ ފަރާތްތަކުގެ ބަންދު މުއްދަތާއިގުޅޭގޮތުން ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނަށް ރުޖޫޢަވާންޖެހޭނެ ކަމުގައެވެ. ޓެރަރިޒަމް މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ގ) ގައި އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުގައި ހުންނަ ފަރާތްތަކުގެ ބަންދު މުއްދަތާގުޅޭގޮތުން އިޖުރާއަތު

ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އެ މާއްދާގައި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ބަންދާމެދު ގޮތް ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ހާލަތެއް ވިޔަސް ސަބަބެއްވެސް ކަނޑައަޅާފައިހުންނާއިރު އެމާއްދާގެ ނަންބަރު ބުނުމުން އެ މާއްދާގައި ސަބަބު ގޮތުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވަނީ ތުހުމަތުކުރެވޭ މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުކުރެވިފައިވާ ފަރާތްތަކުގެ ބަންދު މުރާޖަޢާކުރުމަށް ހުށަހެޅޭ ޕްރޮސިކިއުޝަނު ޖެނެރަލްގެ ފުރިހަމަ ހިނދެއްގައި ޕްރޮސިކިއުޝަން ޖެނެރަލްއަށްކަމަށެވެ. އެހެންކަމުން އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ އަމުރުގައި ހުރި މުޙައްމަދު ޗާރިޓީގެ ބަންދު މުރާޖަޢާކުރުމުގައި ތަކުރާރުކުރެވިފައިވާ ފަރުދެއް އިޖުރާއަތުތަކުގެ ކަމަކަށް ބާތިލުވެސް ނުވެއެވެ.

ނިންމަން ފެންނަ ގޮތް:

22. އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ކަންކަން އެހެންހުރުމުން، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-B8(214-218-2022)/(2024)/03 ކޯޓު އަމުރަކީ ބާތިލު އަމުރެއްކަމަށް ކަނޑައަޅަންޖެހެއެވެ.

އިސްފަރިޔާދު ހުސައިން ޝަރީފުގެ ޚަރަދު

23. މި މައްސަލައިގައި ފަރިޔާދު މުޙައްމަދު ފައިސަލް ގެ ޚަރަދުތައް ޢާއިދުކުރަމެވެ.

ފަރިޔާދު މުޙައްމަދު ނިޔާޒުގެ ޚަރަދު

24. މި މައްސަލައިގައި ފަރިޔާދު މުޙައްމަދު ފައިސަލްގެ ޚަރަދުތައް ޢާއިދުކުރަމެވެ.

ޙުކުމް

ދެންފަހެ، ބަޔާންވެދިޔަ ސަބަބުތަކާއި އެހެން ހުރުމުން، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-B8(214-218-2022)/(2024)/03 ކޯޓު އަމުރު ނެރެފައިވީ ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ފެންނާތީ، އެ އަމުރު ބާޠިލުކުރުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި މި ޤަޟިއްޔާ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ހުކުމް ކުރީމެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާ ބަލައި ހުކުމް ކުރީ:

އިސް ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް